

Cá Nược

Ngày xưa, ở tại một cửa bể buôn bán sầm uất có một người đàn bà không rõ tên họ, người ta vẫn gọi tên là con mẹ Lừa. Mẹ Lừa bề ngoài vờ vĩnh buôn bán để cám dỗ các thương gia giàu có hồng lửa đoạt của cải. Nhờ đó mà chẳng bao lâu mẹ Lừa thành ra giàu có làm chủ một cửa hàng to lớn.

Cứ mỗi lần có một chủ thuyền nào buôn lớn cặp bến là mẹ Lừa được báo tin liền, vội đến ngay thuyền trả mua hàng với giá rất cao để khỏi có ai tranh. Mẹ Lừa khôn khéo kéo dài ngày giờ mua bán, rồi trong lúc đó lịch thiệp mời chủ thuyền buôn đến nhà, mụ ta đãi đằng niềm nở. Sau khi đã gây cảm tình thân mật rồi, mẹ Lừa đưa ra một nải chuối và một con rùa đúc toàn bằng vàng ròng cho khách xem. Của quý giá này to bằng vật thực, lại được chạm trổ tinh vi, xinh đẹp khiến cho khách hết lời trầm trồ, ca ngợi sự giàu có, tư cách của chủ nhân. Đến đêm lại, mẹ Lừa sai tôi tớ tâm phúc lén mang con rùa và nải chuối vàng đem giấu vào dưới thuyền khách thương gia, để rồi sáng hôm sau lên tiếng buộc cho khách lấy trộm. Khách thật tình khăng khăng phản đối những lời buộc tội vu oan cho mình. Mẹ Lừa mới quý quyết đưa ra cạm bẫy thử thách: nếu có bằng chứng rõ ràng là khách đã lấy trộm thì tất cả của cải, cả thuyền lẫn hàng hóa, sẽ thuộc về bà ta và khách sẽ phải chịu ở làm tôi tớ suốt đời. Trái lại, thì tất cả tài sản của mẹ Lừa sẽ về tay khách và bà ta phải chịu làm tôi tớ suốt đời cho khách.

Nghĩ mình ngay thật, khách nhận lời thử thách, làm giấy tờ ngay trước mặt nhà chức trách đã được mẹ Lừa mời đến. Tới khi khám xét trong thuyền khách buôn người ta tìm thấy

Ngày xưa, ở tại một cửa bể buôn bán sầm uất có một người đàn bà không rõ tên họ, người ta vẫn gọi tên là con mẹ Lừa. Mẹ Lừa bề ngoài vờ vĩnh buôn bán để cám dỗ các thương gia giàu có hồng lửa đoạt của cải. Nhờ đó mà chẳng bao lâu mẹ Lừa thành ra giàu có làm chủ một cửa hàng to lớn.

Cứ mỗi lần có một chủ thuyền nào buôn lớn cặp bến là mẹ Lừa được báo tin liền, vội đến ngay thuyền trả mua hàng với giá rất cao để khỏi có ai tranh. Mẹ Lừa khôn khéo kéo dài ngày giờ mua bán, rồi trong lúc đó lịch thiệp mời chủ thuyền buôn đến nhà, mụ ta đãi đằng niềm nở. Sau khi đã gây cảm tình thân mật rồi, mẹ Lừa đưa ra một nải chuối và một con rùa đúc toàn bằng vàng ròng cho khách xem. Của quý giá này to bằng vật thực, lại được chạm trổ tinh vi, xinh đẹp khiến cho khách hết lời trầm trồ, ca ngợi sự giàu có, tư cách của chủ nhân. Đến đêm lại, mẹ Lừa sai tôi tớ tâm phúc lén mang con rùa và nải chuối vàng đem giấu vào dưới thuyền khách thương gia, để rồi sáng hôm sau lên tiếng buộc cho khách lấy trộm. Khách thật tình khăng khăng phản đối những lời buộc tội vu oan cho mình. Mẹ Lừa mới quý quyết đưa ra cạm bẫy thử thách: nếu có bằng chứng rõ ràng là khách đã lấy trộm thì tất cả của cải, cả thuyền lẫn hàng hóa, sẽ thuộc về bà ta và khách sẽ phải chịu ở làm tôi tớ suốt đời. Trái lại, thì tất cả tài sản của mẹ Lừa sẽ về tay khách và bà ta phải chịu làm tôi tớ suốt đời cho khách.

Nghĩ mình ngay thật, khách nhận lời thử thách, làm giấy tờ ngay trước mặt nhà chức trách đã được mẹ Lừa mời đến. Tới khi khám xét trong thuyền khách buôn người ta tìm thấy con rùa và nải chuối bằng vàng giấu ở đáy khoang. Tất nhiên khách bị buộc vào tội trộm, và theo giấy tờ đã ký kết, cả thuyền lẫn hàng hóa thuộc về tay mẹ Lừa, khách lại còn phải chịu làm tôi tớ suốt đời.

Với lối lừa gạt này, mẹ Lừa chóng trở nên giàu có, chẳng mất đồng nào mà lại có bao nhiêu tôi tớ hầu hạ, là những khách buôn thuyền mắc phải cạm bẫy bà ta.

Nạn nhân cuối cùng cam chịu số phận không may, song âm thầm tìm cách giải thoát. Gã ngầm viết thư cho vợ kể lể hết mọi nỗi bị lừa gạt, mất cả cơ nghiệp, vướng vào vòng nô lệ, và khẩn nài vợ cứu giúp, trả thù cho mình. Khách giao thư cho một bạn thuyền tâm phúc đưa về gia đình. Người vợ nhận được thư chồng, biết rõ đầu đuôi câu chuyện, đang sẵn tiền của, liền sắm một chiếc thuyền lớn chở đầy hàng hóa, thẳng buồm đến cửa bể mẹ Lừa. Trong số các tay làm công dưới thuyền, người vợ đưa theo một anh thợ bạc với đủ đồ nghề.

Khi thuyền cặp bến, mẹ Lừa vội vàng đến viếng như đã viếng các thuyền thương gia giàu có. Trước lời mời mọc đơn đả của mẹ Lừa, người khách mới nhận lời đến nhà bà ta, ngầm khen con rùa và nải chuối bằng vàng rồi ra về. Đêm lại, mẹ Lừa cho mấy tay bồi tội lén mang con rùa và nải chuối bằng vàng đến bỏ vào thuyền khách. Người ta đã biết trước nên canh chừng, thấy rõ tất cả song cứ để yên cho mẹ Lừa thi hành quỷ kế. Đến khi bọn bồi tội lặn đi rồi, người thợ bạc được lệnh bà chủ thuyền thổi ống bể lên, rùa vàng và chuối vàng đem cho vào lửa chẳng mấy chốc biến thành

những nén vàng.

Sáng hôm sau, vừa mới tinh sương, mẹ Lừa đã bước xuống thuyền lớn tiếng gọi nữ chủ nhân ra trách móc đã lợi dụng lòng hiếu khách và tin cẩn mà đoạt mất con rùa và nải chuối bằng vàng đã đưa cho xem. Người đàn bà chủ thuyền buồn một mực phản đối, mẹ Lừa lại đưa ra trò thử thách cũ rồi đôi bên cam kết trước mặt nhà chức trách. Đến khi khám xét dưới thuyền, mẹ Lừa ngạc nhiên không tìm thấy rùa vàng và chuối vàng đâu. Mẹ Lừa không ngờ mắc phải cạm bẫy chính mình đã bày ra, và đến lượt mình phải làm tội mọi.

Theo giấy tờ cam kết, bao nhiêu của cải tài sản mẹ Lừa đều thuộc về tay bà chủ thuyền. Bà ta giải thoát cho tất cả tội tới và đem một phần tiền của mới được phân phát cho người nghèo. Vàng bạc của mẹ Lừa chất lên thuyền rồi, bà ta cùng chồng dong buồm trở về xứ, không quên đem theo mẹ Lừa là kẻ tội đời.

Thuyền vừa ra khỏi cửa bể, mẹ Lừa nghĩ tiếc mất sạch của cải bấy lâu lừa gạt được của mọi người, bèn nhảy đầm đầu xuống biển. Trước khi chết mẹ Lừa còn trôi đầu mấy lần lên trên mặt nước để nhìn theo chiếc thuyền chở tài sản của mình, thở ra những lời than tiếc.

Chết rồi mẹ Lừa hóa kiếp thành con cá nước, một loài cá có vú, thường nhô đầu lên mặt nước nhìn theo các ghe thuyền chạy qua như tìm xem chiếc thuyền nào đã chở mất của cải của mình rồi thở ra tiếng kêu than.